

Richard Wagner

PARSIFAL

Sandor Konya Parsifal **Thomas Stewart** Amfortas
Josef Greindl Gurnemanz **Kurt Böhme** Titurel
Gustav Neidlinger Klingsor **Astrid Varnay** Kundry **Hermann Winkler** Erster
Gralstritter **Gerd Nienstedt** Zweiter Gralstritter **Ruth Hesse, Elisabeth Schärtel,**
Dieter Slembeck, Erwin Wohlfahrt Vier Knappen **Ruth Hesse** Altsolo
Anja Silja, Dorothea Siebert, Lily Sauter, Rita Bartos, Helga Dernes, Sona
Cervena Klingsors Blumenmädchen
Koor en orkest van de Bayreuther Festspiele o.l.v. Pierre Boulez. Koor-
meester: Wilhelm Pitz

Opname: Bayreuth 1966

Golden Melodram GM 1.0037, 4cd, Duur: 3h.50'03"

Parsifals muzikale wedergeboorte

Op 25 juli 1966 dirigeerde de Franse componist Pierre Boulez voor het eerst van zijn leven een opera van Wagner. En dan nog wel Parsifal, de Matthäus-Passion voor de Wagner-gemeente. Erlösung dem Erlöser luidt het enigma van het werk. Boulez zou in latere jaren de muziek van Parsifal verlossen van elk religieus element. De in 1970 gemaakte DG-opname (3 cd's op DG 435 718-2) is daarvan een fraaie illustratie. Het Bühnenweihfestspiel werd getransformeerd tot een 'simpel' Bühnenfestspiel. Boulez nam alles in 1966 minder extreem. Vanaf 1951 tot en met 1964 dirigeerde de traditie-hoeder Hans Knappertsbusch de Parsifal. Diens visie op het werk als geheel vormde een schril contrast met de regie van Wieland Wagner. Met Boulez als dirigent kreeg Wielands productie de juiste muzikale ondersteuning. Wie een voorbeeld wil van duidelijk hoorbare verschillen tussen Knappertsbusch en Boulez, moet maar eens de passage bij *Vom Bade kehrt der König heim* (Akte 1, begin van de tweede cd). Verschillen in opvatting van Boulez in 1966 en 1970 zijn duidelijk aanwezig. De tempi in 1966 zijn hoorbaar lager dan die van de plaat-opname uit 1970. Het orkest moest in 1966 in het voorspel toch wel even op gang komen, maar dat is wel vaker bij een live-registratie van slechts één voorstelling. Wat de uitvoeringen uit 1966 en 1970 met elkaar gemeen hebben is een magie, een enorme gedrevenheid en een scherpzinnig gevoel voor details in de klankkleur. Dit laatste aspect komt natuurlijk beter naar voren in de stereo-registratie uit 1970. Mijn voorkeur gaat uit naar de lezing uit 1966. De tempi liggen niet extreem hoog en vele zangers in die opname leveren verrassende prestaties, of zijn niet in ander Parsifal-opnamen te horen. Sandor Konya, laat van het begin tot het einde horen Parsifal in belcanto-stijl te kunnen zingen. Dan blijkt Astrid Varnay, die zelden Kundry heeft gezongen, een grootse sensuele vamp. Gustav Neidlinger zet een Klingsor neer, die zijn prestatie in 1962 (op Philips, onder Knappertsbusch) naar de kroon steekt. Zo is het tweede bedrijf het hoogtepunt van de opname

uit 1966. De stemmen in die akte zijn uitstekend opgenomen. In het derde bedrijf zijn de zangers soms minder duidelijk te horen, waarschijnlijk hangt dat samen met hun plaats op het toneel. Josef Greindl zong de rol van Gurnemanz al eerder in Bayreuth onder Knappertsbusch. Bij hem hoor je soms enige onwennigheid met de opvatting van Boulez. Mij stoort dat niet. Thomas Stewart was ook al eerder in deze rol in Bayreuth en is opnieuw een waardige Amfortas. Hij werkte ook in 1970 mee aan deze productie. De kleine rollen zijn op hoog niveau bezet. De opname is mono (het moet een radio-band zijn), en laat het orkest enigszins onderbelicht. Na even wennen is de kwaliteit verder goed. Deze opname is zeer wel aan te bevelen. Is het niet vanwege de dirigent, dan toch zeker om de zang van Konya en Varnay.

Johan Maarsingh